

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра цивільного права № 2

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спадкове право у правових системах України та інших країн

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 081 «Право» / 293 «Міжнародне право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2018-2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Спадкове право у правових системах України та інших країн» для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» Міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 19 с.

Розробники:

Попов Віктор Андрійович, асистент кафедри цивільного права № 2, кандидат юридичних наук

Бровченко Тетяна Ігорівна, асистентка кафедри цивільного права № 2, кандидат юридичних наук

Рубан Олена Олександрівна, асистентка кафедри цивільного права № 2, кандидат юридичних наук

Затверджено на засіданні кафедри назва кафедри
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____ В.Л. Яроцький

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни	
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	6
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	6
4.2. для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	6
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	7
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	8
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	10
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	11
9. Загальні вимоги до оформлення програми навчальної дисципліни.....	12

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Спадкове право у правових системах України та інших країн» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань ”29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право», Міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 19 с.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС 1,6	Галузь знань – ”29 «Міжнародні відносини» Спеціальність – 293 “Міжнародне право” Рівень освіти – бакалавр	за вибором студента
Кількість модулів –3		Рік підготовки: 3
		семестр
Загальна кількість годин 150		5
		Лекції 24 год.
		Практичні/ семінарські заняття 26 год.
		Самостійна робота 100 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 8-10.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – глибоке та ґрунтовне вивчення студентами системи, принципів і методів правового регулювання суспільних відносин правонаступництва, тобто наступництва одних суб’єктів цивільного права – фізичних, юридичних осіб, держави, територіальної громади у правах та обов’язках фізичної особи, що померла.

Завдання:

- поглиблене вивчення законодавства, що регулює спадкові відносини;
- вивченні новітніх теоретичних поглядів на розв’язання проблем колізії норм в галузі спадкового права та рекомендацій щодо удосконалення чинного законодавства, яке регулює спадкові відносини;
- дослідженні особливостей цивільного судочинства по розгляду спадкових справ;

- аналіз нотаріальної практики щодо реалізації та оформлення спадкових правовідносин;
- набуття студентами навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності.

Пререквізити: “Основи Римського приватного права”, “Цивільне право (загальна частина)”, “Теорія держави та права”.

Кореквізити: “Цивільне право (особлива частина)”, “Сімейне право”,

Постреквізити: “Речове право”, “Приватне право: сучасні доктрини в судовій правозастосовній практиці”.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання: *

РН-1.	Засвоїти та вільно оперувати спеціальною правовою термінологією у галузі спадкового права.
РН-2.	Знати основні положення актів спадкового законодавства.
РН-3.	Знати практику застосування спадкового законодавства.
РН-4.	Використовувати знання, уміння й навички в галузі спадкового права для освоєння і вирішення практичних завдань.
РН-5.	Використовувати професійно профільовані знання, уміння й навички для дослідження правових явищ і процесів.
РН-6.	Володіти навичками використання інформаційних технологій і баз даних.
РН-7.	Реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.
РН-8.	Виявляти знання теорії та практики міжнародного приватного права, застосування судами іноземного права, підстави і межі застосування уніфікованих та колізійних норм.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Міжнародне право», а

саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.

ЗК 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.

ЗК 15. Здатність реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК 3. Знання і розуміння процесів впливу міжнародного права на функціонування міжнародного співтовариства, взаємодії норм міжнародного права з іншими нормативними міжнародними системами.

СК - 8. Здатність тлумачити міжнародно-правові звичаї, міжнародні договори, односторонні міжнародно-правові акти держав, резолюції міжнародних міждержавних організацій та міжнародних міждержавних конференцій.

Програмних результатів навчання:

ПРН 4. Демонструвати знання джерел міжнародного права як результату процесу міжнародної правотворчості.

ПРН 6. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права.

ПРН 12. Розкрити знання сфер дії національно-правового та міжнародно-правового регулювання громадянства

ПРН 18. Виявляти знання теорії та практики міжнародного приватного права, застосування судами іноземного права, підстави і межі застосування уніфікованих та колізійних норм.

ПРН 21. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних правовідносинах.

ПРН 23. Демонструвати здатність до праці в міжнародно-правовому

контексті.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1

Модуль 1. Історія та загальні положення про спадкування

Історія виникнення і формування інституту спадкового права. Спадкування за Римським правом. Спадкування за Руською Правдою. Особливості спадкування наприкінці XVIII сторіччя на початку XIX. Спадкування в XX столітті. Основні підходи до розуміння спадкового права. Спадкування як правова категорія. Принципи спадкового права. Пріоритет в спадковому праві. Джерела спадкового права. Загальні положення про спадкування в Україні та інших країнах. Спадкові правовідносини. Підстави виникнення спадкових правовідносин. Суб'єкти. Об'єкти. Склад спадкових правовідносин. Строки в спадковому праві.

Модуль 2

Модуль 2. Особливості здійснення спадкових прав

Спадкування окремих майнових прав спадкодавця (Склад спадщини). Право на майно. Право на земельну ділянку. Право на підприємства. Гроші, валютні цінності та цінні папери. Право інтелектуальної власності. Зобов'язання як елемент складу спадщини. Права та обов'язки, які не входять до складу спадщини. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Перехід прав на виморочене майно до територіальних громад, яка процедура діє в інших країнах у разі відсутності спадкоємців. Здійснення спадкових прав. Спадковий договір. Поняття та ознаки спадкового договору. Сторони спадкового договору. Порядок укладення та форма спадкового договору. Зміст спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Зміна та припинення спадкового договору.

Модуль 3

Модуль 3. Особливості спадкування в іноземних державах

Спадкові відносини з іноземним елементом. Оформлення спадкових прав. Поняття, значення та порядок видачі свідоцтва про право на спадщину. Поділ спадкового майна. Захист спадкових прав.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно)	Тематика навчального	Обсяг у годинах		
			Усього	У тому числі	
				Лекції	Практичні

	розкладу)	курсу			заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	робота
		Модуль 1. Історія та загальні положення про спадкування				
		Тема 1. Історія виникнення і формування інституту спадкового права.		2	2	4
		Тема 2. Основні підходи до розуміння спадкового права.		2	2	4
		Тема 3. Загальні положення про спадкування в Україні та інших країнах.		2	2	8
		Тема 4. Спадкові правовідносини.		2	2	8
		<i>Разом</i>				
		Модуль 2. Особливості здійснення спадкових прав				
		Тема 1. Спадкування окремих майнових прав спадкодавця		2	2	8
		Тема 2. Спадкування за заповітом.		2	2	8
		Тема 3. Спадкування за законом.		2	2	8
		Тема 4. Здійснення спадкових прав.		2	2	8
		Тема 5. Спадковий договір.		2	2	8
		Модуль 3. Особливості спадкування в іноземних				

		держав				
		Тема 1. Спадкові відносини іноземним елементом.	3	2	2	6
		Тема 2. Оформлення спадкових прав.		2	2	10
		Тема 3. Захист спадкових прав.		2	4	20
		<i>Разом</i>	50	24	26	100
		Усього годин / кредитів ECTS	150/3			

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього годин	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. НАЗВА МОДУЛЮ				
		Тема 1.				
		Тема 2.				
		Тема 3.				
					
		<i>Разом</i>				
		Модуль 2. НАЗВА МОДУЛЮ				
		Тема 1.				
		Тема 2.				
					
		<i>Разом</i>				
		Усього годин / кредитів ECTS				

5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «назва навчальної дисципліни» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – **20** .

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «назва навчальної дисципліни» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання при підсумковому контролі у формі заліку:

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань
						(залік)
Модуль № 1	Модуль № 2		Модуль № 3			
п/з, с/з	п/з, с/з	колоквіу м	п/з, с/з	колоквіу м		
max 20	max 20	max 10	max 20	max 10	Max 20	max 100

**6. Критерії оцінювання результатів навчання:
(залік)**

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	9	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	8	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	7	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.

	6	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 5	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	4	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	3	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	2	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	1	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.

Іспит	Мах 60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичної роботи.
	50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичної роботи.

45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на заліку за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
35	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
Min 0	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми

навчання**Шкала підсумкового педагогічного контролю (залік)**

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни**Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни**

1. Конституція України : // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 9. – Ст. 19. /зі змінами та доповненнями.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003 р. – № 40. – Ст. 356. /Зі змінами та доповненнями
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України “Про судову практику у справах про визнання правочинів недійсними” від 28 квітня 1978 р. зі змінами від 25 грудня 1992 р. // Цивільний кодекс. Цивільний процесуальний кодекс України. Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах / відп. ред. П.І. Шевчук. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 496 с.

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 6 листопада 2009 р. // Вісник Верховного Суду України. – 2009. – № 12.

5. Постанова Верховного Суду України від 22 грудня 1995 р. № 20 (з наступними змінами) "Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності"// Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998).Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ. – К., 1998.-с. 26-33.

6. Закон України “Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та обмежень” від 01.07.04р // Офіційний вісник України 2004. -№30. – ст.1993

7. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2004 року// Офіційний вісник України. – 2004. - № 10. – ст.63916

8. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №21.

9. Закон України від 19.06.2003 року „Про фермерське господарство”// Голос України. –29.07.2003 року.

10. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р.

11.Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 р.

12. Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1992 р. N 466.

13. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України “Про заставу”: роз'ясненням ВАСУ від 24 грудня 1999 р. N 02-5/602.

14. Про практику вирішення окремих спорів, пов'язаних із забезпеченням виконання зобов'язань: оглядовий лист Вищого господарського суду України від 30 травня 2001 р. N 01-8/637.

Література:

1. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / О. Є. Кухарєв. – К. : Правова єдність : Алерта, 2013. – 328 с.
2. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право. Академічний курс : підручник / З. В. Ромовська. – 2-ге вид., допов. – К. : Дакор, 2013. – 304 с.
3. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред.: В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2011–2012. – Т. 1–2.
4. Аверина К. Н. Особенности правового регулирования брачно-семейных отношений, осложненных иностранным элементом / К. Н. Аверина // Международное право и международные организации. – 2012. – No 4. – С. 67–76.
5. Бородаєнко А. А. Деятельность Международной комиссии гражданского состояния по обеспечению прав внебрачных детей / А. А. Бородаєнко // Современное право. – 2011. – No 3. – С. 116–119.
6. Кернична С. Я. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві / С. Я. Кернична // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2011. – Вип. 47. – С. 378–382.
7. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Право України. – 2013. – No 7. – С. 154–182.
8. Курдельчук Д. Міжнародне спадкування – це складно і просто / Д. Курдельчук, Т. Момонт // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2012. – No 1. – С. 193–196.
9. Курдельчук Д. Ще раз про деякі особливості міжнародного спадкування / Д. Курдельчук // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2011. – No 4. – С. 164–168.
10. О юрисдикции, применимом праве, признании и исполнении решений и принятии и применении аутентичных документов по вопросам наследования и о создании Европейского сертификата о наследовании :

Регламент (ЕС) №650/2012 Европейського Парламенту і Ради від 4 липня 2012 г. // Журнал міжнародного частного права. – 2012. – № 4. – С. 34–92.

11. Шупінська О. В. Міжнародно-правове регулювання відносин власності при транскордонному спадкуванні / О. В. Шупінська // Університетські наукові записки / Хмельн. ун-т упр. та права. – Хмельницький, 2011. – Вип. 4. – С. 76–81.

12. Гончарова А.В. Цивільно-правові аномалії в спадковому праві України / А.В. Гончарова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Випуск 6-1. Том 1. – С. 197-200.

13. Кобзар В.В. Актуальні питання правового регулювання спадкування за заповітом / В.В. Кобзар // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Випуск 32. Том 2. – С. 45-48.

14. Кухарев, О. Є. Актуальні питання вирішення судами спорів про усунення від права на спадкування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2017. – № 5. - С. 9-18. - [Режим доступу]: ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2086-9179>.

15. Чуйкова В.Ю. Правові питання спадкування за заповітом. Автореф. дис... канд. юрид. наук. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 1999

16. Чуйкова В. Правова характеристика спадкового договору // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 4. – С. 3-7

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Електронний, режим доступу: <http://library.nlu.edu.ua/>

2. Сервіс для пошуку наукових джерел Google Scholar. Електронний режим доступу: <https://scholar.google.com.ua>.

3. Офіційний портал Верховної Ради України. Електронний режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України: <http://www.president.gov.ua>

5. Урядовий портал: <https://www.kmu.gov.ua/ua>